

Sygn. akt III U 722/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Łomży

III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSO Sławomir Bagiński

Protokolant : sekr. sąd. Anna Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2013 r. w Łomży

sprawy I. M.

przeciwko

Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o wypłatę odsetek

na skutek odwołania I. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 12 lipca 2013 r. Nr (...) -1/25/E

oddala odwołanie.

Sygn. akt III U 722/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 12.07.2013 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wznowił wypłatę emerytury należnej I. M. za okres od 01.10.2011 r. do 21.11.2012 r. Jednocześnie organ rentowy odmówił wypłaty odsetek od należnej kwoty. Powołał się na art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) i wskazał, iż nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w wypłacaniu świadczenia za okres od 01.10.2011r. do 21.11.2012 r., a zatem odmówił jej prawa do wypłaty odsetek.

I. M. wniosła odwołanie od powyższej decyzji w części dotyczącej odmowy wypłaty odsetek. W uzasadnieniu odwołania wskazała, iż Sąd Apelacyjny nakazując podjęcie wypłaty świadczenia w oparciu o wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13.11.2012r. przesądził, że zostało jej ono nie wypłacone w terminie bezpodstawnie, a co za tym idzie, należą się jej odsetki od przedmiotowego świadczenia. Powołując się na art. 66 w zw. z art. 51 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wskazała, iż na tej podstawie uznać można, że Zakład (...) ponosi odpowiedzialność również za postępowanie państwa - w tym przypadku wprowadzenie przez ustawodawcę przepisów, które zostały następnie uznane przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodne z Konstytucją. Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu częściowo powtórzył motywy podane w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo organ rentowy wskazał, iż wstrzymanie wypłaty emerytury od dnia 1.10.2011 r. (decyzja z dnia 13.10.2011 r.), znajdowało umocowanie w obowiązujących wówczas przepisach tj. art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych ustaw (Dz. U. z 2010r. nr 257, poz. 1726) w związku z art. 103 a ustawy

z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu wprowadzonym art. 6 ust. 2 powołanej ustawy z dnia 16.10.2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społeczny zobowiązany był do ich stosowania. Organ rentowy wskazał, iż powyższa okoliczność została potwierdzona wyrokiem Sądu Okręgowego Łomży z dnia 8.12.2011 r., sygn. akt III U 1223/11 oddalającym odwołanie od decyzji z dnia 13.10.2011 r. oraz wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku dnia 23.05.2012r. sygn. akt III AUa 166/12 oddalającym apelację I. M..

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Dnia 5 marca 2009 r. I. M. złożyła wniosek o emeryturę (k. 1 akt ZUS). Decyzją z 16 marca 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przyznał jej emeryturę od 1 marca 2009 r. (k. 28 akt ZUS). Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z 13 października 2011 r. wstrzymał wypłatę emerytury należnej I. M. od 1 października 2011 r., powołując się na art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726). W uzasadnieniu decyzji organ wskazał, że wypłata emerytury podlega zawieszeniu z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia przez odwołującą (k. 84 akt ZUS). Odwołanie od tej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Łomży- Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 8 grudnia 2011 r., w sprawie III U 1223/11. Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z 23 maja 2012 r., sygn. akt III AUa 166/12 oddalił apelację I. M. (k. 91 akt ZUS). Decyzją z 23.03.2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wznowił wypłatę emerytury I. M. za okres od 22.11.2012 r. (k. 119 akt ZUS). Wyrokiem z 18 czerwca 2013 r., sygn. akt III AUa 1321/12 Sąd Apelacyjny w Białymstoku, wznowił postępowanie zakończone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Łomży z 8 grudnia 2011 r., sygn. akt III U 1223/11 oraz wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 23 maja 2012 r., sygn. akt III AUa 166/12, zmieniając jednocześnie w całości zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 23 maja 2012 r. i wyrok Sądu Okręgowego w Łomży z 8 grudnia 2011 r., jak też poprzedzającą go decyzję (...) Oddział w B. z 13 października 2011 r., w ten sposób, że podjął wypłatę emerytury wstrzymanej I. M. od 1.10.2011 r. (k. 140 akt ZUS).

Zaskarżoną decyzją z dnia 12.07.2013 r. organ rentowy wznowił wypłatę emerytury I. M. za okres od 01.10.2011 r. do 21.11.2012 r., odmawiając jednocześnie wypłaty odsetek od należnej kwoty (k. 153 akt ZUS).

Powyższe ustalono na podstawie akt ZUS. Zdaniem Sądu Okręgowego stanowisko organu rentowego w przedmiocie odmowy prawa do wypłaty odsetek jest zasadne. Prawo do odsetek z tytułu opóźnienia w przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych zostało uregulowane w art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.). Zgodnie z powyższą regulacją, w przypadku gdy ZUS - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które ZUS nie ponosi odpowiedzialności. Natomiast zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, z uwzględnieniem tego, iż w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie stwierdza odpowiedzialność organu rentowego (ust. 1a). Z treści ust. 2 cytowanego przepisu wynika, że jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1. W ust. 4 art. 118 ustawy emerytalnej zaznaczono natomiast, że przy dokonywaniu wypłaty wynikającej z decyzji ponownie ustalającej prawo do świadczenia lub jego wysokość, ust. 1-3 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem ust. 5, w którym wskazano, że wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni. Wynika z tego, iż odsetki przewidziane w art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - w sytuacji gdy organ rentowy z naruszeniem prawa

odmówił przyznania świadczenia lub gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność - nalicza się od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą żądanie wniosku. Przesłanką powstania obowiązku organu rentowego jest opóźnienie tegoż organu w prawidłowym ustaleniu prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego lub wypłaty tego świadczenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej określenie "nie ustalił prawa do świadczenia" oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2001 r., II UKN 402/00, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 501), a zatem w tym ostatnim wypadku chodzi o sytuacje, w których organ rentowy odmawiając przyznania świadczenia naruszył przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego. Nie ulega wątpliwości, że przewidziane w art. 85 ust. 1, zdanie drugie ustawy systemowej wyłączenie obowiązku organu rentowego wypłaty odsetek nie jest zależne od wykazania, że organ rentowy nie ponosi winy w powstaniu opóźnienia. Zawarte w tym przepisie określenie: "okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności" jest zbliżone znaczeniowo do używanego w przepisach prawa określenia: "przyczyn niezależnych od organu", co oznacza że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest obowiązany do wypłaty odsetek nie tylko wtedy, gdy nie ponosi winy w opóźnieniu, lecz również wówczas gdy opóźnienie w ustaleniu i wypłacie prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego jest skutkiem innych przyczyn niezależnych od ZUS (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2004 r., II UK 485/03, OSNP 2005 nr 10, poz. 147). Odnosząc treść powołanych wyżej przepisów do stanu faktycznego niniejszej sprawy Sąd orzekający stwierdził, iż brak jest w analizowanym postępowaniu podstaw do uznania, iż organ rentowy wydając decyzję z 13 października 2011 r., dokonał nieprawidłowej wykładni lub błędnego zastosowania prawa. Organ rentowy wydał tą decyzję na podstawie obowiązujących w tym czasie przepisów prawa, tj. art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten upoważniał organ rentowy do zawieszenia wypłaty emerytury w związku z kontynuowaniem przez odwołującą zatrudnienia, bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, u którego była zatrudniona bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do tego świadczenia. Niezgodność z Konstytucją przepisu art. 103a ustawy emerytalnej w odniesieniu do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2012 r. - bez konieczności rozwiązania stosunku pracy została stwierdzona przez Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12, a zatem dopiero po opublikowaniu przedmiotowego wyroku można było stwierdzić, iż decyzja z 13 października 2011 r. w części, w jakiej wstrzymała wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r. jest niezgodna z prawem. Z tym, że stwierdzenie to powinno nastąpić w odpowiednim trybie. Do czasu wzruszenia wyroku Sądu Okręgowego w Łomży i Sądu Apelacyjnego w Białymstoku decyzja wstrzymująca wypłatę świadczenia istniała jako decyzja prawomocna, a zatem korzystająca z domniemania zgodności z prawem. W konsekwencji do czasu wznowienia postępowania i prawomocnej zmiany decyzji o wstrzymaniu wypłaty emerytury organ rentowy nie ponosił winy w opóźnieniu w wypłacie emerytury. Tym samym uznać należało, że w przedmiotowej sprawie ostatnią okolicznością umożliwiającą organowi rentowemu wydanie decyzji zgodnej z wnioskiem I. M., w rozumieniu art. 118 ustawy emerytalnej był wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 czerwca 2013 r., III AUa 1321/12 wydany w związku z ww. orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r. Przed tą datą organ rentowy nie pozostawał w opóźnieniu w wypłacie świadczeń. Do czasu wzruszenia prawomocnego orzeczenia Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łomży z dnia 8 grudnia 2011 r., sygn. akt III U 1223/11 oraz oddalającego apelację wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23 maja 2012 r., sygn. akt III AUa 166/12, organ rentowy mógł pozostawać w formalnie usprawiedliwionym przekonaniu, że wypłata emerytury należnej I. M. za okres od 01.10.2011 r. do 21.11.2012 r. powinna być zawieszona.

Mając powyższe na względzie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k. p. c. orzeczono jak w wyroku.